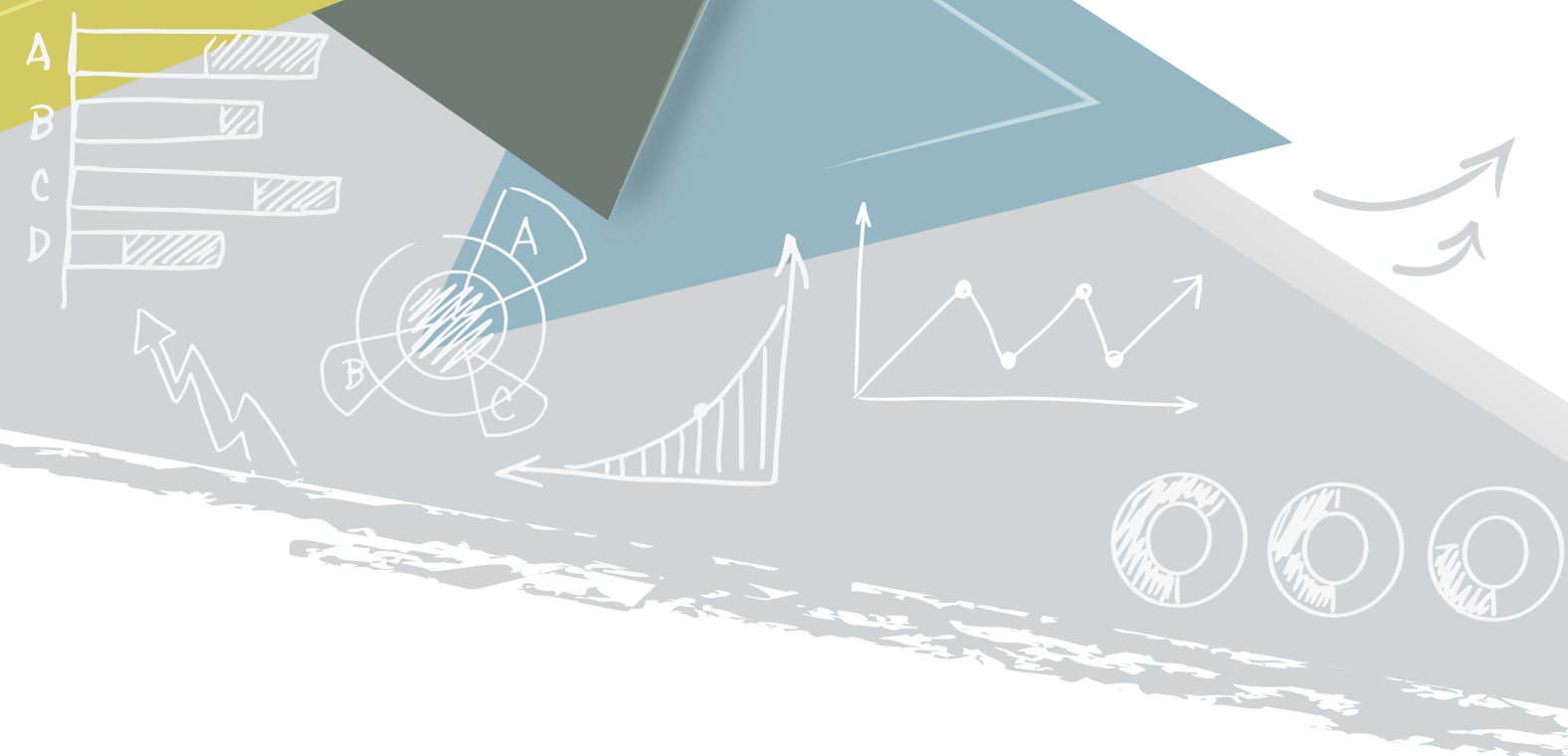

МД 54
Методолошки документ
ISSN 1840-1090

МЕТОДОЛОГИЈА СТАТИСТИКЕ ОБРАЗОВАЊА

Босна и Херцеговина

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Сарајево, 2024

МЕТОДОЛОГИЈА

СТАТИСТИКЕ ОБРАЗОВАЊА

Босна и Херцеговина

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Сарајево, 2024

ПРАВНИ ОСНОВ

На државном нивоу статистика образовања је успостављена и развијена на основу релевантног правног оквира у области образовања и статистике. Правни основ за прикупљање статистика о предшколском, основном, средњем и високом образовању, као и образовању одраслих чине Закон о статистици Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр 37/04), Закон о статистици Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“, бр. 6/95) и Закон о статистици Републике Српске („Службени гласник РС“, бр. 85/03), те Вишегодишњи статистички програм и годишњи Планови рада статистичких институција.

Подаци за све нивое образовања се приказују према важећим законима о предшколском васпитању и образовању, основном, средњем и високом образовању у Босни и Херцеговини.

Међутим, такође смо везани Уредбом (ЕЗ) бр. 452/2008 Европског парламента и Савјета о производњи и развоју статистика образовања и цијеложивотног учења у погледу статистике о системима образовања и оспособљавања и Уредбом (ЕУ) бр. 912/2013 која се односи на прикупљање података за УОЕ упитнике.

КОРИШЋЕНЕ КЛАСИФИКАЦИЈЕ

- КЛАСИФИКАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА ISCED 2011

Међународна стандардна класификација образовања се користи према препоруци UNESCO-а, OECD-а, Евростата и других међународних организација за приказивање података о образовању. Ова класификација омогућава упоредивост података из образовања на међународном нивоу. Образовни програми су класификовани према нивоима и пољима образовања.

Нивои образовања према ISCED 2011 су:

- ❖ ISCED 0 → у образовном систему Босне и Херцеговине одговара предшколском образовању. У Босни и Херцеговини постоји деветогодишње основно образовање.
- ❖ ISCED 1 → у образовном систему Босне и Херцеговине одговара образовању у нижим разредима основне школе, од I-V разреда.
- ❖ ISCED 2 → у образовном систему БиХ одговара образовању у вишим разредима основне школе, од VI-IX разреда.
- ❖ ISCED 3 → у образовном систему БиХ одговара средњем образовању.
- ❖ ISCED 5 → у образовном систему БиХ одговара програму вишег образовања (VI степен).
- ❖ ISCED 6 → у образовном систему БиХ одговара програму високог образовања (VII степен, квалификациони степен „bachelor“).
- ❖ ISCED 7 → у образовном систему БиХ одговара програму високог образовања (VII степен, квалификациони степен мастер, магистар наука и специјалиста).
- ❖ ISCED 8 → у образовном систему БиХ одговара програму високог образовања (VII степен, квалификациони степен доктор наука).

- ISCED ПОЉА ОБРАЗОВАЊА:
 - ❖ 00 Општи програми и квалификације
 - ❖ 01 образовање
 - ❖ 02 Хуманистичке науке и умјетност
 - ❖ 03 Друштвене науке, новинарство и информисање
 - ❖ 04 Пословање, администрација и право
 - ❖ 05 Природне науке, математика и статистика
 - ❖ 06 Информационе и комуникационе технологије
 - ❖ 07 Инжењерство, производња и грађевинарство
 - ❖ 08 Пољопривреда, шумарство, риболов и ветеринарство
 - ❖ 09 Здравство и социјална заштита
 - ❖ 10 Услуге
 - ❖ 99 Непознато или неодређено/неспецификовано (Ова категорија није дио класификације, али при прикупљању података шифра "99" је потребна за "неодређена или непозната поља образовања").

ПОВЈЕРЉИВОСТ ПОДАТАКА

Повјерљивост статистичких података је уређена законом, а особље које спроводи статистичко истраживање има по истом правном основу обавезу заштите повјерљивости. Закон о статистици БиХ (Сл. Гласник БИХ 26/04 и 42/04 - Поглавље XI - члан 23.-29.) утврђује принцип повјерљивости као један од главних принципа. Агенција за статистику БиХ производи статистике у складу са статистичким начелима Кодекса праксе европске статистике а посебно са начелом статистичке повјерљивости. Агенција за статистику БиХ не располаже индивидуалним подацима за статистику образовања.

ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ статистике предшколског образовања је да прикупи и прикаже податке из области предшколског васпитања и образовања, односно податке о броју предшколских установа, броју дјеце, васпитних група, запосленом особљу, као и броју дјеце која су похађала програм за дјецу у години пред полазак у школу.

ИЗВОР ПОДАТАКА

Агенција за статистику БиХ агрегира и објављује податке добијене на основу статистичких истраживања о образовању која спроводе ентитетски заводи за статистику и Брчко дистрикт БиХ.

Прикупљене статистичке податке за предшколско васпитање и образовање Агенцији за статистику БиХ достављају: Федерални завод за статистику, Републички завод за статистику РС и експозитора Агенције у Брчко дистрикту БиХ.

ИЗВЈЕШТАЈНА ЈЕДИНИЦА

У статистици предшколског васпитања и образовања извјештајна јединица је свака предшколска установа, јавна и приватна, удружење грађана, као и основна школа која организује припремни предшколски програм за дјецу у години пред полазак у школу.

ЈЕДИНИЦА ПОСМАТРАЊА

Јединица посматрања су дјеца предшколске доби уписана у јавне и приватне предшколске установе, као и дјеца која похађају програм за дјецу у години пред полазак у школу.

ОБУХВАТ

Статистика предшколског васпитања и образовања је статистика пуног обухвата, што значи да су истраживањем обухваћена сва дјеца која су уписана у јавне и приватне предшколске установе, удружења грађана, вјерске организације које могу бити оснивачи предшколских установа као и основне школе које су имале организован припремни предшколски програм за дјецу у години пред полазак у школу.

МЕТОДЕ И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Подаци за предшколско васпитање и образовање се прикупљају годишњим извјештајима на почетку школске године. Подаци се прикупљају једном годишње, за цијелу школску годину.

Статистичко истраживање из области предшколског васпитања и образовања се спроводи путем веб-апликације. Податке добијене од ентитетских завода за статистику и експозитуре Агенције у Брчко дистрикту, Агенција за статистику БиХ објављује у агрегираном – збирном облику.

ДЕФИНИЦИЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПОЈМОВА

Предшколско васпитање и образовање је дјелатност која обухвата васпитање и образовање, његу и заштиту дјеце старости од шест мјесеци до поласка у основну школу и обавља се у јавним и приватним предшколским установама.

Рад са дјецом у предшколским установама организује се у **васпитним групама**. Васпитне групе се оснивају према узрасту дјеце.

Васпитне групе могу бити:

- **Јасличке**, за дјецу старости од шест мјесеци до три године,
- **Вртићке**, за дјецу старости од три године до поласка у основну школу,
- **Мјешовите групе**, групе за дјецу различитог узраста. Формирају се само у случајевима гдје се не могу формирати групе истог узраста.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Статистика предшколског образовања се објављује према плану публикавања у саопштењима у форми прелиминарних и коначних података.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ статистике основног образовања је да прикупи, обради и публикује податке из области основног образовања, односно податке о стању, структури и развоју школа и одјељења, о структури и кретању ученика и наставника, о резултатима школовања и наставном кадру који проводи програм основног образовања.

ИЗВОР ПОДАТАКА

Агенција за статистику БиХ агрегира и објављује податке добијене на основу статистичких истраживања о образовању која спроводе ентитетски заводи за статистику и Брчко дистрикт БиХ. Прикупљене статистичке податке за основно образовање Агенцији за статистику БиХ достављају: Федерални завод за статистику, Републички завод за статистику Републике Српске и експозитура Агенције у Брчко дистрикту БиХ.

ИЗВЈЕШТАЈНА ЈЕДИНИЦА

У статистици основног образовања извјештајна јединица је свака јавна и приватна редовна основна школа и основна школа за дјецу са потешкоћама.

ЈЕДИНИЦА ПОСМАТРАЊА

Јединица посматрања су сви ученици који похађају редовну основну школу и основну школу за дјецу са потешкоћама, као и учитељи и наставници запослени у основним школама.

ОБУХВАТ

Статистика основног образовања је статистика пуног обухвата, што значи да су истраживањем обухваћени ученици свих редовних основних школа и ученици основних школа за дјецу са потешкоћама, који су у датој школској години уписани у основне школе као и учитељи и наставници запослени у основним школама .

МЕТОДЕ И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Подаци се прикупљају једном годишње, за цијелу школску годину. Подаци за основно образовање се прикупљају годишњим извјештајима на почетку школске године. Подаци се прикупљају из административних извора и путем веб-апликације. Податке добијене од ентитетских завода за статистику и експозитуре Агенције у Брчко дистрикту, Агенција за статистику БиХ објављује у агрегираном – збирном облику.

ДЕФИНИЦИЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПОЈМОВА

Школом се у статистици образовања сматра група ученика организованих у једну школску јединицу, са једним или више наставника који изводе наставу одређене врсте, по одређеном наставном плану и програму, без обзира да ли је школа централна/матична, самостална, подручно одјељење или одјељење при другој врсти школе. Школом се сматрају и територијално издвојене јединице/ подручна одјељења у саставу основне школе, као и одјељења за дјецу са потешкоћама при редовним основним школама.

Ученик је лице уписано у школу с циљем похађања наставе.

Одјељење је група ученика које, истовремено и у истој просторији, обучава у току школске године један наставник или више наставника сукцесивно. С обзиром на разреде из којих су састављена, одјељења могу бити некомбинована и комбинована.

Некомбиновано одјељење је одјељење у коме се налазе ученици само једног разреда. Комбиновано одјељење је одјељење у коме се налазе ученици два или више разреда.

Разред је степен школовања у којем ученици у току школске године, стичу одређени обим знања, а према наставном плану и програму одређене врсте школе.

Завршни разред је онај разред којим ученик завршава школовање у тој школи. Ученици који су на крају школске године негативно оцијењени из три или више предмета (сагласно прописима за ту врсту школе) или који нису положили поправни или разредни испит су поновци и они могу два или више пута уписивати исти разред.

Поновац је ученик који је на крају школске године негативно оцијењен из три или више предмета (сагласно прописима за ту врсту школе) или онај који на крају школске године не положи поправни, односно разредни испит.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Статистика основног образовања се објављује према плану публикавања у саопштењима у форми прелиминарних и коначних података.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ статистике средњег образовања је да приказује податке о стању, структури и развоју средњих школа, као и податке о структури ученика и наставника у тим школама, те о резултатима школовања.

ИЗВОР ПОДАТАКА

Агенција за статистику БиХ агрегира и објављује податке добијене на основу статистичких истраживања о образовању која спроводе ентитетски заводи за статистику и Брчко дистрикт БиХ.

ИЗВЈЕШТАЈНА ЈЕДИНИЦА

У статистици средњег образовања извјештајна јединица је свака јавна и приватна редовна средња школа као и средња школа за ученике са потешкоћама. Редовне средње школе су разврстане по врстама школа: гимназије, умјетничке, вјерске, техничке и сродне и стручне средње школе. Код средњих школа за ученике са потешкоћама обухваћена су и специјална одјељења која су формирана при редовним школама.

ЈЕДИНИЦА ПОСМАТРАЊА

Јединица посматрања су сви ученици који похађају средњу школу и школу за дјецу са потешкоћама, као и наставно особље запослено у средњим школама.

ОБУХВАТ

Статистика средњег образовања је статистика пуног обухвата, што значи да су статистичким истраживањем обухваћени ученици свих редовних средњих школа и ученици средњих школа за дјецу са потешкоћама, који су у датој школској години уписани у средњу школу, као и наставно особље запослено у средњим школама.

МЕТОДИ И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Подаци се прикупљају једном годишње, за цијелу школску годину. Подаци за средње образовање се прикупљају годишњим извјештајима на почетку школске године. Подаци се прикупљају из административних извора и путем веб-апликације. Податке добијене од ентитетских завода за статистику и експозитуре Агенције у Брчко дистрикту, Агенција за статистику БиХ објављује у агрегираном – збирном облику.

ДЕФИНИЦИЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПОЈМОВА

Средња школа је установа за обављање дјелатности у области средњег образовања и васпитања. Школа обавља образовно-васпитну дјелатност остваривањем наставног плана и програма. У школи се стичу општа и стручна знања и способности за даље школовање. Средња школа може бити основана као гимназија, техничка, стручна, вјерска, умјетничка и школа за ученике са потешкоћама.

Одјељење је група ученика коју, истовремено и у истој просторији, обучава у току школске године један наставник или више наставника сукцесивно.

Разред је степен школовања у којем ученици у одређеном временском интервалу, али најдуже у једној школској години, стичу одређен обим знања према наставном плану и програму

одређене врсте школе. Завршни разред је онај разред којим ученик завршава школовање у тој школи.

Поновац је ученик који други пут или више пута уписује исти разред. Ученик упућен да понавља разред је онај ученик који је на крају школске године негативно оцијењен из три или више предмета (сагласно прописима за ту врсту школе) или онај који на крају школске године не положи поправни испит.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Статистика средњег образовања се објављује према плану публикавања у саопштењима у форми прелиминарних и коначних података.

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Намјена истраживања јесте производња статистичких података у области високог образовања, с циљем пружања информација о уписаним студентима на све нивое високог образовања, дипломираним студентима, магистрима наука, специјалистима и докторима наука, као и информација о наставницима и сарадницима на јавним и приватним високошколским установама у БиХ.

ИЗВОР ПОДАТАКА

Подаци о броју уписаних студената на високошколским установама, добијају се приликом уписа студената у зимском семестру сваке школске године. Подаци о броју студената који су дипломирали, те о броју кандидата који су стекли звање магистра или доктора наука добијају се за сваку календарску годину. За докторе наука подаци се односе на календарску годину у којој је кандидат одбранио докторску дисертацију, а не годину у којој је уведен у регистар доктора наука. Подаци о наставницима високошколских организација заснивају се на извјештају о броју и структури наставног особља у зимском семестру сваке школске године.

Прикупљене статистичке податке за високо образовање Агенцији за статистику БиХ достављају: Федерални завод за статистику, Републички завод за статистику Републике Српске и експозитура Агенције у Брчко дистрикту БиХ.

ОБУХВАТ

Статистичко истраживање о високом образовању се спроводи на пуном обухвату извјештајних јединица. Статистика високог образовања обухвата студенте уписане у посматраној школској/академској години на свим јавним и приватним високошколским установама, на сва три циклуса студија, дипломиране студенте који су завршили први циклус студија у календарској години на свим високошколским установама, специјалисте, магистре наука, мастере и докторе наука који су завршили постдипломске студије односно студије другог или трећег циклуса на свим високошколским установама, као и наставнике и сараднике запослене на основу уговора о раду и ангажоване према другим уговорима.

ИЗВЈЕШТАЈНА ЈЕДИНИЦА

У статистици високог образовања извјештајне јединице су високошколске установе (како јавне тако и приватне).

ЈЕДИНИЦА ПОСМАТРАЊА

Јединица посматрања су уписани студенти на студије првог, другог и трећег циклуса, дипломирани студенти, магистри наука, мастери, специјалисти и доктори наука и наставници и сарадници на свим високошколским установама у БиХ.

МЕТОДЕ И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Извјештаје о упису студенти испуњавају приликом уписа у дату школску годину, а остале приликом завршетка студија.

Прикупљање се врши без обзира на који начин су високошколске установе организоване, односно, без обзира да ли се ради о јавним или приватним високошколским установама. Збирни извјештај о уписаним студентима на сва три циклуса студија као и збирни извјештај о

академском особљу високошколске установе попуњавају путем веб-апликације. Истраживања се спроводе у годишњој периодици.

ДЕФИНИЦИЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПОЈМОВА

Према Оквирном закону о високом образовању у БИХ, **високо образовање** значи образовање након средње школе које води до међународно признатог степена високог образовања. Високо образовање се организује у три циклуса и то:

- ❖ Студије првог циклуса које трају најмање три, а највише четири године и вреднују се са најмање 180, односно 240 бодова, у складу са Европским системом преноса бодова (ECTS);
- ❖ Студије другог циклуса организују се након студија првог циклуса трају једну или двије године и вреднују се са 60, односно 120 ECTS бодова и то на начин да у збиру са првим циклусом износе најмање 300 ECTS бодова;

Изузетак су интегрисане студије које се изводе као јединствени студијски програм који обухвата први и други циклус студија и вреднује се са најмање 300 односно интегрисани студији медицине и стоматологије који се вреднују са најмање 360 ECTS бодова.

- ❖ студије трећег циклуса организују се након другог циклуса академских студија, трају три године и вреднују се са најмање 180 ECTS бодова.

Високошколске установе су високе школе и универзитети и могу бити јавне и приватне.

Назив **Висока школа** односи се на високошколску установу, која реализује најмање један студијски програм из једне области образовања.

Назив **Универзитет** односи се на високошколску установу која реализује најмање пет различитих студијских програма из најмање три области образовања и академске степене сва три циклуса. Универзитет има организационе јединице као што су факултети, академије и научноистраживачки институти.

Уписани студент је свако лице уписано на високошколску установу.

Апсолвенти су студенти који су похађали сва предавања те у току апсолвентског стажа (који траје 12 мјесеци од истека посљедње године студија) полажу преостале испите и бране дипломски рад, уколико је исти предвиђен.

Дипломирани студент је лице које добија диплому о завршеној високој школи, факултету или академији умјетности.

Магистар наука је лице које је завршило постдипломске студије те одбранило магистарску тезу.

Мастер је лице које је завршило студије другог циклуса у трајању од годину дана, односно двије године, који се вреднује са 60 ECTS бодова, односно 120 ECTS бодова, и то тако да збир бодова првог и другог циклуса студија износи укупно 300 ECTS бодова.

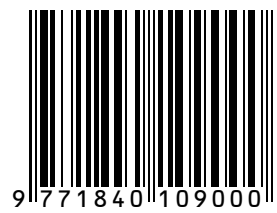
Специјалиста је лице које је завршило специјалистичке студије те одбранило специјалистички рад.

Доктор наука је лице које је одбранило докторску дисертацију.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Статистика високог образовања се објављује према плану публикавања у саопштењима у форми прелиминарних и коначних података.

Посљедње ажурирање: 25. 1. 2024. године

9 771840 109000